

Врз основа член 22 став 1 точка 3, член 36 став 1 точка 15, член 62 став 1 од Законот за локална самоуправа („Сл. весник на РМ“ бр.5/02), член 21 став 1 точка 8 и член 94 од Статутот на Општина Новаци („Службен гласник на Општина Новаци“ бр.07/2019), Советот на Општина Новаци на седницата одржана на ден 15.12. 2022 год. донесе:

ПРОГРАМА
за активностите на Општина Новаци
во областа на Локалниот економски развој во 2023 година

Вовед

Програмата за активностите на Општина Новаци во областа на Локалниот економски развој се подготвува и се усвојува врз основа на надлежностите на локалната самоуправа кои произлегуваат од Законот за локална самоуправа, Статутот на општина Новаци, други позитивни законски одредби и препораките на Европската Унија за забрзување на процесот за децентрализација и креирање на буџетите на единиците на локалната самоуправа согласно транспарентно и плански усвоените развојни документи. Според членот 22 став 1 точка 3 од Законот за локална самоуправа се уредува: локалниот економски развој, планирање на локалниот економски развој; утврдување на развојните и структурните приоритети; водење на локална економска политика; поддршка на развојот на малите и средните претпријатија и на претприемништвото на локално ниво и во тој контекст, учество во воспоставувањето и развојот на локалната мрежа на институции и агенции и промовирање на партнерство“.

Општините со Законот за локална самоуправа од 2002 година, имаат надлежност и улога да го водат и спроведуваат планирањето на локалниот економски развој, покрај приватниот сектор како главен двигател на локалниот економски развој.

Со оваа Програма се утврдуваат развојните приоритети на Општина Новаци во областа на Локалниот економски развој во текот на 2023 година. Активностите предвидени со оваа програма претставува дефиниран збир на проекти кои ќе бидат насочени кон континуиран одржлив развој и подобрување на животниот стандард на жителите на општина Новаци: создавање на услови за поттикнување на локалниот економски развој, поддршка на проекти и активности кои придонесуваат за подобрување на локалниот и руралниот развој и меѓуопштинска и меѓународна соработка.

Во 2023 година во областа на локалниот економски развој одделението за Локален економски развој и јавни дејности согласно надлежностите ќе продолжи со директна реализација на веќе започнатите проекти и со аплицирање на нови. Во текот на 2023 година активно ќе се работи на изработување на документација за нови проекти, но и апликација на постоечките кон отворените повици како од Владата и надлежните министерства и институции, така и кон меѓународните отворени фондови и програми наменети за развој на општините.

Сите активности на Општина Новаци ќе бидат во согласност со Стратегијата за ЛЕР која исто така е во фаза на подготовка и ќе биде готова до април месец 2023 година. Преку нејзината реализација ќе се имплементираат голем број на проекти во насока на подобрување на понудата на Општина Новаци како дестинација за рурален туризам, развој на локалната

економија преку подобрување на општите услови за развој и подобрување на инфраструктурата и подготовка на јавните објекти за подобра искористеност кон гореспоменатите цели.

Основна цел

Основна цел на Програмата е да се даде придонес на локалниот економски развој преку реализација на планираните активности согласно развојните стратешки определби на Општина Новаци.

Генерална цел на програмата

Континуиран развој на капацитетите на Општина Новаци за привлекување инвестиции, намалување на невработеноста преку развој и реализација на проекти, како и промоција на општината. Активна имплементација на добиените и аплицирање на нови проекти од домашни и меѓународни фондови. Следење и имплементација на стратегиите за развој на Општина Новаци и останатите статешки документи.

Специфични цели на програмата

Динамичен локален економски развој преку континуирано зајакнување на капацитетите за привлекување инвестиции и овозможување добра бизнис клима за развој на јавните приватни партнерства. Искористување на расположиви домашни и меѓународни фондови. Континуирано подобрување на енергетската ефикасност. Зајакнување на административните капацитети за стандарди, обуки и тренинзи за имплементација на проекти. Зајакнување на капацитетите за бизнис и туристичка промоција на општината на домашен и меѓународен план.

Носители на програмските активности

Носител на Програмата за Развој е Одделението за комунални дејности, сообраќај, урбанизам, заштита на животна средина и локален економски развој на Општина Новаци кое во соработка и координација со Градоначалникот ја изготви оваа Програма и истите ќе бидат одговорни за реализација на програмските активности.

Очекувани резултати

Интензивиран локален економски развој преку континуирано зајакнување на капацитетите за привлекување инвестиции. Реализирана бизнис и туристичка промоција на Општината Новаци на домашен и меѓународен план. Зајакнати капацитети за промоција на Општината и привлекување инвестиции. Зголемена енергетска ефикасност на објектите под надлежност и во сопственост на Општина Новаци, како и давање на субвенции на населението за набавка на високоефикасни инвертер клими, субвенционирање на населението за изградба на енергетски ефикасни домови т.е термофасади, субвенционирање на населението за купување и вградување на ПВЦ или алуминиумски врати и прозори за енергетска ефикасност на домовите, и сл, поставување на фотоволтаици на крововите на општинските објекти за заштеда на електрична енергија и заштита на животната средина.

Програмски активности

Проектите на Општина Новаци во областа на локалниот економски развој ќе бидат насочени кон забрзан и динамичен развој на општината, согласно надлежностите и утврдените развојни и структурни приоритети. За реализација на активностите во 2023 година, предвидените активности, генерално можат да се групираат во следниве поглавја:

- 1.Поддршката на Локалниот економски развој на Општина Новаци
- 2.Развој на земјоделството
- 3.Изработка на стратешки документи
- 4.Меѓуопштинска соработка
- 5.Поттикнување на развој на туризмот во Општина Новаци
- 6.Меѓународна соработка
- 7.Прекугранична соработка
- 8.Екологија и енергетска ефикасност
- 9.Поддршка на регионалниот економски развој
- 10.Проект - Општинско корисна работа
- 11.Транспарентна општина и информирање и едукација на јавноста за придобивките и одговорноста на граѓаните во единицата на локална самоуправа преку креирање на одржлив систем на комуникација и комуникациски менаџмент
12. Други оперативни расходи и договорни услуги
13. Плаќање на чланарина
- 14.Имплементација на проектот „Зажакнување на капацитетите за искористување на ресурсите“ со УСАИД
- 15.Организирање на „Фестивалот на жетвата Новаци 2023“
- 16.Имплементација на проектот People to people
17. Имплементација на проектот Еко свест во соработка со АЛДА
18. Имплементација на проектот за изградба на термофасада во ЦОУ „Славко Лумбарковски“ во Новаци преку Јапонска амбасада

1.Поддршката на Локалниот економски развој на општина Новаци планира да се реализира преку следните активности :

-Гасификација на Новаци

- Проект Индустриска зона во Новаци
- Проект Индустриска зона во Гермијан
- Промоција на Општина Новаци и привлекување на домашни и странски инвестиции
- Изградба на ветерници, фотоволтаични и биогасни центри во Општина Новаци
- Подготовка на проекти согласно стратешките документи и годишните програми на општината за аплицирање пред домашни и меѓународни фондови;
- Партиципација односно сопствено учество на Општина Новаци при аплицирање и реализација на проекти од ЕУ фондови, државни фондови, институции, и други донатори;
- Соработка на Општина Новаци со општините од регионот и со други општини во подготовка и реализација на заеднички проекти и активности;
- Изработка на потребна техничка документација која е неопходна за аплицирање на проекти до отворени повици на програмите за развој на домашни фондови и преку програмите за развој на Европската Унија и други меѓународни фондови;
- Финализација на започнатите проекти;
- Поддршка на Пелагонискиот плански регион и учество во подготовка на стратегии и програми за развој како и партиципација односно сопствено учество на Општина Новаци при аплицирање и реализација на регионални проекти во рамките на Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион ЦРППР согласно Законот за Рамномерен Регионален Развој и Годишната програма за финансирање на регионални проекти на Бирото за регионален развој ;
- Поддршка за развој на МСП и претприемаштво. Малите и средни претпријатија претставуваат движечка сила на економскиот развој. Поддршката и развој на МСП и претприемаштвото ќе се реализира преку:Обуки на бизнис секторот, поддршка на МСП за усовршување и сертифицирање, поддршка на МСП за учество на саеми и промоција.

Вкупниот буџет за оваа ставка изнесува 10.000.000,00, средства од Буџетот на Општина Новаци.

2.Развој на земјоделството

Земјоделството и аграрната политика се меѓу главните приоритети на Општина Новаци. Селото и земјоделското производство отсекогаш било стожер и чувар на нашите темелни вредности. Земјоделството има и сериозно економско значење и потенцијал за поголем развој.

Ќе имаме отворен дијалог со земјоделците за решавање на нивните проблеми во делот за кој е надлежна општината. Ќе посветиме особено внимание кон оваа стопанска гранка затоа што е една од најзначајните за нашата општина и со проектите што ќе ги реализираме, ќе го подобриме животот на нашите земјоделци.

- Систем за наводнување на река Коњарка
- Систем за наводнување од акумулацијата Суводол

- Проширување на системот за наводнување од акумулацијата Суводол во атарите на другите села каде тоа е возможно
- Изградба на бушотини и артериски бунари за обезбедување вода за наводнување на земјоделските површини и обезбедување електрична енергија до истите
- Рехабилитација и оспособување на каналот за наводнување во с. Зовиќ
- Субвенционирање на дел од земјоделското производство
- Поддршка на иницијативите за започнување на нови сточарски бизниси
- Изградба на полски патишта
- Редовно прочистување на одводните и доводните канали покрај река Црна низ Новачко поле
- Поддршка за формирање на земјоделски задруги
- Промоција и популаризација на развојот на собирање и третманот на самоникнати растенија
- Изградба и санација на мини брани и водособирници во селата Грумази, Долно Орехово, Арматуш, Живојно и Гнеотино
- Изградба на водопоило во с. Живојно и санација на постоечките
- Проектирање и изградба на брана на река Елешка во соработка со централната власт и меѓународните финансиски институции
- Рехабилитација и осовременување на водоводот во с. Грумази

3.Изработка на стратешки документи

- Изработка на Стратегија за локален економски развој
- Изработка на Стратегија за Локален акционен еколошки план ЛЕАП
- Регистрирање на стопански субјекти
- Изработка на стратегија за Рурален Развој
- Изработка на стратегија за Рурален Алтернативен туризам
- Подготовка, дизајн и печатење на новите стратешки документи.

4.Меѓуопштинска соработка

Во областа на меѓуопштинската соработка Општина Новаци во 2023 година ќе продолжи да соработува со општините од регионот и со општините од Р.Македонија , со кои ќе учествува во подготовка и реализација на заеднички проекти и активности, размена на занења, искуства и кадри во различни сфери од своето работење.

5.Поттикнување на развој на туризмот во Општина Новаци

Општина Новаци во делот за поттикнување на развојот на туризмот ќе се насочи кон активности во различни подрачја на делување, а со цел создавање на соодветни услови за искористување на конкурентните предности и дефинирање на туристичката понуда и производи идентификувани согласно стратешките документи и усвоените приоритети. За таа цел се предвидуваат следните активности:

- Претставување на Општина Новаци на домашни и меѓународни саеми.
- Организирање на Фестивалот на жетвата

-Подготовка и дизајн на промотивен материјал на македонски и странски јазик за привлекување на туристи и посетители во Општина Новаци

-Продлабочување на соработката со збратимените општини со фокус на можностите за развој на разните видови туризам и економијата воопшто.

-Креирањето и збогатувањето на туристичкиот потенцијал и понудата со посебен акцент на алтернативниот рурален туризам преку организирање на промотивни активности од различни области, (спортско–рекреативни, културни, кулинарски, традиционални и сл. настани), до подобрување на условите за понатамошен развој на туризмот.

-Промоција на алтернативни форми на туризам – како можност за создавање на дополнителни приходи во општината и нови вработувања за мажите и жените.

- Изградба на туристички налесби во Мариово од страна на приватни инвеститори

Други форми на активности со кои се помага развојот на туризмот и промоцијата на Општина Новаци се следните:

- Обезбедување сместувачки капацитети на територијата на општина Новаци со средства од меѓународни фондови и донатори за домашните и странските туристи како и за учесниците на одделни манифестации и активности во организација на општината.

-Организирање протоколарни и промотивни средби при одржување манифестации и реализирање на разни активности од областа на промоција и развој на туризмот и други активности во општината.

-Изработка на физибилити студија за развој на алтернативниот, руралниот, меморијалниот туризам на територијата на Општина Новаци.

-Поставување на табли, патокази, обележување на туристички патеки

-Туристички инфо центар во склоп на Општина Новаци

-Развој на руралниот туризам преку користење на ЕУ фондови

- Партерно уредување на шумска патека од с. Зовиќ до мостот

- Уредување на капалиште во селата Зовиќ и Градешница

- Субвенции за рехабилитација на куќите во Мариовскиот дел од општината

- Мариово –Едукативна екскурзија за деца од основните училишта

- Инфо тура за туристички агенции

- Мариово – фото сафари

- Етно работилница – изработка на биено (тепано) сирење

- Астроучилница – кампување во Мариово со астроучилница за деца и возрасни

- Добро Поле – местото каде е пробиеан Македонскиот фронт за време на Првата светска војна – велосипедска и 4x4 екскурзија

- Опременување на медијатека со библиотека во Младинскиот културен центар во Новаци

6. Меѓународна соработка

Во областа на меѓународната соработка Општина Новаци во 2023 година ќе се насочи кон продлабочување на воспоставената соработката со збратимените општини како и проширување на соработката со нови партнери преку :

-Организирани посети на претставници од Општина Новаци во збратимени општини а со цел размена на искуства и заедничка подготовка на апликации.

- Организирање на меѓународни средби и престој на делегации во Општина Новаци и наши делегации во странство

7. Прекугранична соработка

Во делот на прекуграничната соработка, одделението за Локален економски развој ќе оствари средби со партнери од грчка и албанска страна,наши досегашни партнери со кои сме реализирале проекти од ИПА програмата за прекугранична соработка од новиот програмски период 2021-2027 со цел остварување на нови партнерства и аплицирање на нови проекти од посочените програми.

Партиципација односно сопствено учество на Општина Новаци при аплицирање и реализација на проекти од ЕУ фондови, државни фондови, институции, и други донатори; 300.000,00 денари.

8. Екологија и енергетска ефикасност

Здравата животна средина е нужен предуслов за живот и за подигнување здрави поколенија. Токму затоа општинската администрација ќе биде насочена кон превенција на непрописно постапување со отпадот и шутот, едукација на граѓаните за придобивките на здравата животна средина, како и мерки за загадувачите на средината во која живееме, воведување на субвенции за набавка на високоефикасни инвертер клима уреди за жителите на Општина Новаци, субвенции за изградба на термофасади, изградба на термофасада во ЦОУ Славко Лумбарковски во Новаци, спроведување на акции за пошумување, поставување на фотоволтаици на кровот на општинските објекти, изградба на зелени ѕидови, компостара и сл.

9. Поддршка на регионалниот економски развој

Главната цел на оваа поддршка е создавање услови за значително намалување на диспаратетите овозможувајќи подобри можности за живот на сите граѓани за развивање и унапредување на техничките, организациските и човечките капацитети на институциите во областа на региоалниот развој, унапредување и понатамошно подобрување на законската рамка, стратегиите и акционите планови, и подобрување на координацијата за рамномерен регионален развој на национално ниво.

10. Проект - Општинско корисна работа

Проектот ОКР 2022/23 е поддржан од програмата на Обединетите нации - UNDP, Агенцијата за вработување и Министерството за труд и социјална работа. Програмата започна да се реализира на 01.07.2022 година а ќе трае до 31.03.2023 година. Има за цел да овозможи социјално вклучување на невработените лица преку нивно ангажирање на определено скратено работно време. Со оваа програма се ангажираат 6 невработени лица , кои им помагаат на старите лица во домашни услови. Општината го финансира делот за персонален данок на секое ангажирано лице и патниот трошок на ангажираните лица како и хонорарите за две лица целосно. Овај проект ќе продолжи и понатаму преку аплицирање на новиот повик за оваа програма кој се очекува да биде објавен на почетокот на април 2023 година. За овој проект од буџетот на Општина Новаци во 2023 година се планирани 200 000,00 денари.

11.Транспарентна општина и информирање и едукација на јавноста за придобивките и одговорноста на граѓаните во единицата на локална самоуправа преку креирање на одржлив систем на комуникација и комуникациски менаџмент

Транспарентноста и отчетноста, надополнети со партиципативноста, се основни принципи на доброто владеење и се клучни за јавноста да има информации и увид, но и да учествува во креирањето на општествените политики. Она што е од огромно значење е граѓаните да бидат целосно информирани но и во што поголема мера да партиципираат во процесот на донесувањето на одлуки и во креирањето на локалните политики и важните стратешки документи , кои што нив директно или индиректно ги засегаат.

12.Други оперативни расходи и договорни услуги

-Учество на обуки , работилници, семинари и сл.

-Превод на документи за потребата на работењето на општина Новаци

-Консултантски услуги

- Ревизија на проекти

-Договори за одредени услуги со правни или физички лица или хонорари

Износот на оваа ставка во Буџетот на Општина Новаци за 2023 година изнесува 150.000,00 денари.

13. Плаќање на чланарина на ЗЕЛС , АЛДА , ЦРППР и други здруженија и асоцијации во кои членува и со кои соработува општина Новаци.

Износот на оваа ставка во Буџетот на Општина Новаци за 2023 година изнесува 60.000,00 денари.

14.Изработка на Стратегија за Локален економски развој и вклученост во „ Проектот за зајакнување на капацитетите за искористување на ресурсите“ со УСАИД

Во соработка со УСАИД преку четири циклуси на дводневни работилници се работи на изработка на нов стратешки документ Стратегија / План за локален развој. За да може да се реализираат што поефикасно и попрактично предвидените активности од областа на локалниот економски развој потребно е да се има нов стратешки документ за локален економски развој затоа што стариот е истечен.

Општина Новаци во февруари 2022 година беше вклучена во „ Проектот за зајакнување на капацитетите за искористување на ресурсите“ со УСАИД.Целта на проектот е зголемување на сопствените извори на приходи и поголема искористеност на надворешните извори на финасирање на општините, како и зголемување на стапката на реализација на буџетот во согласност со условите на централната власт во однос на буџетирањето и поднесувањето на извештаи. Проектот ќе работи заедно со локалните и централните власти на: јакнење на квалитетот на системите за собирање на даноци и надоместоци во општините, зголемување на капацитетот на општините за пристап до надворешните ресурси од централната власт, меѓународните организации, пазарите на капитал и банки, и подобрување на способноста на општините да управуваат со јавните финансии во согласност со позитивната законска регулатива.

15.Поддршка на земјоделците за искористување на средствата од ИПАРД

Со цел искористувањето на средствата од програмите за финансиска поддршка од ИПАРД, како и олеснување на пристапот на земјоделците од Општина Новаци до средства со кои ќе можат да го прошират сопственото производство, општината ќе организира советување за земјоделците со преставници од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Агенцијата за поттикнување на развој на земјоделството и со други експерти.

16.Организирање на „Фестивалот на жетвата Новаци 2023“

„Фестивалот на жетвата“ е манифестација која за прв пат се одржа во 2022 година на 12 и 13 јули во Општина Новаци, како рурална општина каде се наоѓаат најголемите производители на храна во нашата држава. Токму затоа со оваа манифестација сакавме да ја афирмираме општината и нејзините ресурси како многу важна алка која придонесува за производството на храна и развој на економијата во државата во услови на светска криза.

„Фестивалот на жетвата“ беше дводневен саем на кој учество зедеа педесеттина изложувачи и тоа на: разни видови земјоделска механизација, земјоделски препарати, семиња и пестициди, продажба на осигурување за земјоделците, обезбедување информации за разни кредити за набавка на земјоделска механизација, локални производи и домашна традиционална храна, мед и производи од мед, млечни производи, ракотворби, минерална вода, разни видови на домашна храна произведена на овие простори и слично.

Вредност 1 000.000,00 денари

17.Имплементација на проектот People to people

Испратена е апликација на овај повик за поддршка при организацијата на Фестивалот на жетвата Новаци 2023 во износ од 2500 евра или 153 750,00 денари.

18. Имплементација на проектот Еко свест преку Центар за климатски промени

Испратена е апликација за изработка на стратешки документ ЕКО свест на повикот објавен од страна на Центар за климатски промени како дел од проектните активности на проектот „ Патоказ за вашата еко – паметна општина“ финансиран од Американска амбасада во Скопје и поддржан од Министерство за животна средина и просторно планирање.

19. Имплементација на проектот за изградба на термофасада во ЦОУ „Славко Лумбарковски“ во Новаци преку Јапонска амбасада

Испратена е апликација за изградба на термоизолациона фасада за големата зграда од ЦОУ „Славко Лумбарковски“ во Новаци преку јавниот повик за доделување на грантови на Јапонска амбасада.

Вредност на апликацијата: 100 000 евра или 6.150.000,00 денари

20. Аплицирање со проектна апликација „Одржливо и климатско отпорно образование во општина Новаци“

Општина Новаци во соработка со Подружница на Асоцијација на Агенции за локална демократија во Република Северна Македонија - АЛДА Скопје, испрати проектната апликација насловена „Одржливо и климатско отпорно образование во општина Новаци“ во рамки на Отворениот повик за Грантови за локални климатски акции, од страна на Центарот за истражување и информирање за животна средина „Еко Свест“. Активности и целите во апликацијата се во согласност со плановите, стратегиите и потребите на населението во општина Новаци од аспект на заштита на животна средина, одржлив развој и адаптација кон климатските промени.

Вредност на апликацијата: 2.656.975,00 денари.

ФИНАНСИРАЊЕ

Предвидените проектни активности во рамки на оваа Програма во вкупна вредност од 20.370.725,00 денари ќе бидат финансирани со средства од:

- Буџет на Општина Новаци за 2023 година,
- Буџетот на Р. Македонија,
- Меѓународни донатори
- Фондови достапни по Програми на Европска Унија,
- Јавно - приватно партнерство помеѓу Општината и бизнис секторот.

- БУЏЕТ НА ПРОГРАМАТА

Ред. Бр.	Активност	Износ МКД
1	Поддршката на Локалниот економски развој на општина Новаци	10.000.000,00
2	Развој на земјоделството	
3	Изработка на стратешки документи	
4	Финализација на започнатите проекти	
5	Меѓуопштинска соработка	
6	Поттикнување на развој на туризмот во општина Новаци	
7	Меѓународна соработка	
8	Прекугранична соработка	
9	Екологија и енергетска ефикасност	
10	Поддршка на регионалниот економски развој	

11	Проект - Општинско корисна работа	200.000,00
12	Транспарентна општина и информирање и едукација на јавноста за придобивките и одговорноста на граѓаните во единицата на локална самоуправа преку креирање на одржлив систем на комуникација и комуникациски менаџмент	
13	Други оперативни расходи и договорни услуги	150.000,00
14	Плаќање на чланарина	60.000,00
15	Изработка на Стратегија за Локален економски развој и вклученост во „ Проектот за зајакнување на капацитетите за искористување на ресурсите“ со УСАИД	
16	Поддршка на земјоделците за искористување на средствата од ИПАРД	
17	Организирање на „Фестивалот на жетвата Новаци 2023“	1.000.000,00
18	Имплементација на проектот People to people	153 750,00
18	Партиципација односно сопствено учество на Општина Новаци при аплицирање и реализација на проекти од ЕУ фондови, државни фондови, институции, и други донатори	300.000,00
18	Имплементација на проектот Еко свест преку Центар за климатски промени	
19	Имплементација на проектот за изградба на термофасада во ЦОУ „Славко Лумбарковски“ во Новаци преку Јапонска амбасада	6.150.000,00
20	Аплицирање со проектна апликација „Одржливо и климатско отпорно образование во општина Новаци“	2.656.975,00
	ВКУПНО:	20.370.725,00 денари

Организација на Програмата за активностите на Општина Новаци во областа на Локалниот економски развој во 2023 година ќе ја имплементира Одделението за комунални дејности, сообраќај, урбанизам, заштита на животна средина и локален економски развој со релевантните одделенија во Општината.

Завршни одредби

Комисијата за финансирање, буџет и локален економски развој го следи реализирањето на предвидените активности во рамки на оваа Програма, покренува иницијативи, дава мислења и поднесува предлози во врска со остварувањето на нејзините цели.

Оваа Програма влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен гласник на Општина Новаци“.

Совет на Општина Новаци
Претседател
Славица Најдовска-Стојковска
